

Ήταν 1910 όταν στην πόλη Νανσί της Γαλλίας μια οικογένεια Εβραίων της Λωρραίνης, τα ίχνη της οποίας χάνονταν στα βάθη του 17ου αιώνα, υποδεχόταν το νέο της μέλος.

Ο Άλεξ Μαγιέρ μεγάλωσε στη Λινεβίλ, όπου αργότερα ανέπτυξε εμπορική δραστηριότητα, ενώ στα 20 χρόνια του υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία στην Αλγερία.

Όταν ξέσπασε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, επιστρατεύτηκε και τοποθετήθηκε στο 15ο Σώμα Μηχανικών ως χειριστής τηλεφωνικού κέντρου. Επέδειξε απaráμυλλο θάρρος κατά τους γερμανικούς βομβαρδισμούς στο Αρσί σουρ Ομπ και έλαβε τιμητική στρατιωτική διάκριση για τη δράση του, ενώ αποστρατεύθηκε στο Βισί, όπου βρήκε εργασία ως χειριστής τηλεφωνικού κέντρου στο υπουργείο Πολέμου. Μια θέση από την οποία, ωστόσο, απομακρύνθηκε, όταν άρχισαν να εφαρμόζονται οι αντιεβραϊκοί νόμοι.

Η ιστορία μίας οικογένειας Εβραίων

Θεωρούμενος πλέον ως persona non grata στο Βισί και, ως εκ τούτου, πιθανό να συλληφθεί ανά πάσα στιγμή, αποφάσισε να κρυφτεί για να φροντίζει τη μητέρα του, η οποία (μόνη και κωφή) είχε βρει καταφύγιο σε μια οικογένεια στο Λαπαλίζ. Εργαζόμενος ως νυχτερινός φύλακας σε ένα μικρό ξενοδοχείο, κατάφερε να κρυφτεί για αρκετά χρόνια χωρίς να αλλάξει ταυτότητα, όμως στις 17 Ιουνίου 1944 προδόθηκε, συνελήφθη από την Γκεστάπο και στάλθηκε στο στρατόπεδο του Ντρανσί (στρατόπεδο αρχικά κράτησης και στη συνέχεια διαμεταγωγής κρατουμένων, κυρίως Εβραίων, στο ομώνυμο προάστιο του Παρισιού, κατά την περίοδο 1941-1944).

Απελάθηκε από το Ντρανσί στο στρατόπεδο εξόντωσης Άουσβιτς-Μπίρκεναου με το Κονβόι 77, το τελευταίο τρένο, που αναχώρησε από τον σταθμό Μπομπινί στις 31 Ιουλίου 1944. Μαζί με αυτόν, στο τρένο επέβαιναν άλλα 1.305 άτομα, με το μικρότερο σε ηλικία να είναι μόλις 15 ημερών και το μεγαλύτερο 87 ετών. Ανάμεσά τους και 19 άτομα που είχαν γεννηθεί στην Ελλάδα και ως επί το πλείστον εγκατέλειψαν τη χώρα τη δεκαετία '20-'30 για να εγκατασταθούν στη Γαλλία. Οι 18 είχαν καταγωγή από τη Θεσσαλονίκη και ένας από τη Ρόδο.

Ο Άλεξ Μαγιέρ για το «Convoi 77»

Η ιστορία του Άλεξ Μαγιέρ, όπως την αφηγήθηκε ο ίδιος μέσα από ένα ημερολόγιο που έγραψε αμέσως μετά την απελευθέρωση, ήταν και η άκρη του νήματος, από την οποία άρχισε να ξετυλίγεται το κουβάρι της πρωτοβουλίας «Convoi 77». Πρόκειται για ένα ευρωπαϊκό πρότζεκτ που εμπνεύστηκε από το ημερολόγιο του πατέρα του ο Ζορζ Μαγιέρ και το οποίο διδάσκει την ιστορία του Ολοκαυτώματος και εν γένει του Β' Παγκοσμίου Πολέμου με τρόπο διαφορετικό, βαθιά ανθρώπινο, δίνοντας έμφαση στις προσωπικές ιστορίες όλων όσοι βίωσαν στο πετσί τους την αγριότητα.

«Ο πατέρας μου πέθανε πριν από πολύ καιρό, έχουν περάσει κοντά 40 χρόνια. Από τότε σκεφτόμουν τι μπορώ εγώ, ως γιος επιζήσαντα, να κάνω για να διατηρήσω ζωντανή τη μνήμη. Ο πατέρας μου έγραψε ένα ημερολόγιο αμέσως μετά την απελευθέρωση, που έχει κυκλοφορήσει ως βιβλίο στα Γαλλικά, στα Εβραϊκά και στα Πολωνικά και με έκανε να ασχοληθώ με το θέμα» εξηγεί, μιλώντας στο Αθηναϊκό/Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων, ο Ζορζ Μαγιέρ, ο οποίος βρέθηκε προ ημερών στη Θεσσαλονίκη, μία από τις ευρωπαϊκές πόλεις όπου βρίσκεται σε εξέλιξη το πρότζεκτ.

Το «Convoi 77» παρουσιάστηκε σε εκδήλωση που διοργανώθηκε με τη συνδρομή του Γαλλικού Ινστιτούτου Θεσσαλονίκης (και

ειδικότερα του τμήματος εκπαιδευτικής συνεργασίας), στην αίθουσα Allatini - Dassault, παρουσία του γενικού προξένου της Γαλλίας στη Θεσσαλονίκη, Ζαν Λικ Λαβό, του Γερμανού προξένου, του Πολ Ισαάκ Χάγουελ από τη Διεθνή Συμμαχία για τη Μνήμη του Ολοκαυτώματος, μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας κ.ά.

Ο ρόλος του Αλόις Μπρούνερ και τα παιδιά των ορφανοτροφείων

Το Κονβόι 77 ετοιμάστηκε με την κατάρρευση του γερμανικού στρατού να είναι προ των πυλών, και χαρακτηριστικό της όλης επιχείρησης ήταν η επιμονή -σχεδόν εμμονή θα έλεγε κανείς- του διαβόητου αξιωματικού των SS, Αλόις Μπρούνερ, στην απέλαση παιδιών.

«Παρότι οι ναζί έχαναν τον πόλεμο -οι Αμερικανοί ήταν 40 χιλιόμετρα από το Παρίσι εκείνη την περίοδο-, ο Αλόις Μπρούνερ αποφασίζει να στείλει ένα τελευταίο τρένο στο Άουσβιτς. Επειδή δεν είχε αρκετά άτομα να βάλει μέσα για την αποστολή αυτή, άρπαξε περίπου 300 παιδιά, εβραίοπουλα, από τα ορφανοτροφεία που βρίσκονταν γύρω από την περιοχή του Παρισιού.

Επρόκειτο για παιδιά, οι γονείς των οποίων είχαν ήδη εκτοπιστεί τα προηγούμενα χρόνια (1942-43). Παιδιά που είχαν τοποθετηθεί σε ορφανοτροφεία στην περιοχή, αλλά ουσιαστικά ήταν σαν σε αιχμαλωσία. Αυτά τα παιδιά μαζεύτηκαν από τα ορφανοτροφεία στις 21-22/7, περίπου μία εβδομάδα προτού αναχωρήσει το τρένο, το οποίο είχε τρεις ιδιαιτερότητες: ήταν το τελευταίο μεγάλο τρένο που έφυγε από το Παρίσι, επέβαιναν σε αυτό παιδιά και οι επιβάτες του είχαν γεννηθεί σε 33 χώρες.

Δημιούργησα, λοιπόν, αυτό το πρότζεκτ ως ένα εκπαιδευτικό εργαλείο, για να μεταφέρουμε με έναν άλλο τρόπο τη μνήμη του Ολοκαυτώματος στα παιδιά που γεννήθηκαν ή θα γεννηθούν στον 21ο αιώνα» αφηγείται στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο κ. Μαγιέρ.

Μέσα από το «Convoi 77», νέοι από κάθε γωνιά της Ευρώπης εργάζονται πάνω στα βιογραφικά των ανθρώπων που βρίσκονταν σε αυτό το τρένο.

Ο Ζορζ Μαγιέρ συνεργάζεται με σχολεία, παρέχοντας πρωτογενή ιστορικά αρχεία για κάθε άτομο, ενώ μαθητές και καθηγητές φέρνουν στην επιφάνεια μοναδικές ανθρώπινες ιστορίες.

«Η ιδέα μου ήταν από την αρχή πάρα πολύ απλή: θέλαμε να προτείνουμε σε κάθε μία από αυτές τις 33 χώρες, σε νέους που ζούσαν σε μια πόλη ή ένα χωριό από το οποίο καταγόταν έστω και ένας από τους ανθρώπους στο κονβόι, να δουλέψουν στις τάξεις τους πάνω στα βιογραφικά, τις ιστορίες των ανθρώπων που ήταν στο τρένο. Άρα, λοιπόν, αυτό που θέλαμε ήταν να φτιάξουμε την ιστορία διαφορετικά, όχι να μιλήσουμε γενικά για τα εκατομμύρια των ανθρώπων που χάθηκαν στο Ολοκαύτωμα, αλλά να προσεγγίσουμε την ιστορία μέσα από τη ζωή ενός ανθρώπου που είχε γεννηθεί εκεί που γεννήθηκαν και όσοι συμμετέχουν στο πρότζεκτ» σημειώνει ο κ. Μαγιέρ.

Την εκπαιδευτική αυτή μέθοδο έχουν «αγκαλιάσει» χιλιάδες μαθητές και καθηγητές. Από τις συνολικά 520 ιστορίες που έχουν συλλεχθεί, πολλές έχουν ήδη μεταφραστεί και δημοσιευθεί, ενώ η Ελλάδα -εδώ η έρευνα εστιάζει στις ιστορίες των 19 επιβατών με καταγωγή από τη Θεσσαλονίκη και τη Ρόδο- μαζί με τη Γερμανία και τη Γαλλία είναι οι χώρες όπου έχει σημειωθεί η μεγαλύτερη πρόοδος.

«Το πρότζεκτ στη Θεσσαλονίκη ξεκίνησε πριν από τρία χρόνια. Μέχρι σήμερα από τις 18 ιστορίες έχουμε ολοκληρώσει τις οκτώ και έχουν μπει στην ιστοσελίδα μας στα Γαλλικά και τα Αγγλικά. Γι' αυτές έχουν δουλέψει σχολεία από τη Θεσσαλονίκη και από τη Γαλλία.

Τέσσερις από τις ιστορίες έχουν ήδη μεταφραστεί στα ελληνικά» εξηγεί, μιλώντας στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο εμπνευστής του «Convoi 77».

Ο ίδιος εξηγεί ακόμη πως όταν ξεκινά η όλη διαδικασία παρέχονται στους καθηγητές πρωτογενείς πηγές, που είναι έγγραφα και αρχεία από τα κεντρικά αρχεία της Γαλλίας (είτε της Αστυνομίας είτε του υπουργείου Άμυνας εκείνης της εποχής), τα οποία χρονολογούνται πριν και μετά τον πόλεμο. Τη δε τελική μορφή της βιογραφίας μελετά ομάδα του πρότζεκτ, που σε περίπτωση που εντοπίσει ζητήματα ιστορικής ασυμφωνίας την επιστρέφει στην ομάδα, ζητώντας τις απαραίτητες διευκρινίσεις.

«Είναι δύσκολο να αντικρίζεις κατάματα τη φρίκη»

Έλληνες και Γάλλοι μαθητές και οι καθηγητές τους παρουσίασαν στο Γαλλικό Ινστιτούτο της Θεσσαλονίκης την εξέλιξη της συγγραφής των βιογραφιών και μίλησαν για την εμπειρία τους, για το πόσο δύσκολο είναι να αντικρίσεις κατάματα τη φρίκη και να την εξηγήσεις σε εφήβους.

Τα σχολεία που συμμετείχαν ήταν το 1ο Λύκειο Ωραιοκάστρου, το 1ο Λύκειο Πανοράματος, το 1ο Γυμνάσιο Αμπελοκήπων, το 24ο Λύκειο Θεσσαλονίκης, το 11ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης, το Lycée Victor Louis de Talence, καθώς και τάξεις από σχολεία της Αθήνας.

Μάλιστα, το 1ο Λύκειο Ωραιοκάστρου και το Lycée Victor Louis de Talence συνεργάστηκαν σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα Erasmus+, μέσα από το οποίο συνέγραψαν τη βιογραφία του Σολομώντα Γενί (διαθέσιμη και στα ελληνικά: https://en.convoi77.org/deporte_bio/salomon-yeni/#bio-grec).

«Μου άρεσε πολύ αυτό το πρόγραμμα γιατί έμαθα για αυτή την ιστορία, για τους ανθρώπους που εκτοπίστηκαν και ήταν πολύ συγκινητικό» δήλωσε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο Μπενουά, μαθητής από τη Γαλλία που ήρθε στη Θεσσαλονίκη και εκτός του πρότζεκτ συμμετείχε και στην πορεία μνήμης της 15ης Μαρτίου.

«Ανασυνθέσαμε την πορεία ζωής των ανθρώπων αυτών και ήταν συναρπαστική η διαδικασία. Είδαμε ότι το Ολοκαύτωμα μας

αφορά όλους, αφού ήταν άνθρωποι όπως εμάς όσοι απελάθηκαν» ανέφερε από την πλευρά της η Καμίλ, ενώ η Αναστασία, μαθήτρια σε σχολείο της Θεσσαλονίκης, υπογράμμισε τη σημασία της συνεργασίας των νέων για ένα πρότζεκτ με μεγάλη ιστορική σημασία.

«Το πρότζεκτ είναι τώρα πιο σημαντικό από ποτέ»

Η άνοδος του αντισημιτισμού έκανε πολλές φορές τον Ζορζ Μαγιέρ να αναρωτηθεί ποια είναι τελικά η αξία του πρότζεκτ και αν χρησιμεύει η συνέχισή του.

«Με τους συνεργάτες μου καταλήξαμε, τελικά, στο συμπέρασμα ότι τώρα είναι πιο σημαντικό από ποτέ να αναπτύξουμε τέτοιου είδους πρότζεκτ» λέει ο εμπνευστής του «Convoi 77» και εξηγεί:

«Πρώτον, γιατί πρέπει να μιλήσουμε για το Ολοκαύτωμα, για τη γενοκτονία, για τους κινδύνους που ελλοχεύουν για την ανθρωπότητα, για τους Εβραίους, αν επιστρέψουμε σε τέτοιου είδους λογικές. Επίσης, το γεγονός ότι κάνουμε τους μαθητές υπεύθυνους μιας ιστορικής εργασίας αποτελεσματικής, τους βοηθάει να καταλάβουν την ιστορία όχι μόνο της χώρας τους αλλά και της Ευρώπης.

Πείθομαι ολοένα και περισσότερο ότι όχι απλώς πρέπει να το συνεχίσουμε, αλλά πρέπει να απλώσουμε αυτού του είδους την ιδέα και σε άλλα πράγματα. Πρέπει, ίσως, να ξαναδούμε τον τρόπο που διδάσκεται η Ιστορία, στην Ελλάδα, τη Γαλλία και αλλού, και να χρησιμοποιήσουμε αυτή την εκπαιδευτική μέθοδο που χρησιμοποιούμε για το "Convoi 77" για να δούμε την Ιστορία σήμερα».

ΠΗΓΗ: iefimerida.gr, 1.4.2025